



Briuselis, 2021 02 12
COM(2021) 54 final

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

**kuriuo dėl regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų iš dalies keičiamas Europos
Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2004**

(Tekstas svarbus EEE)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Eurostatas ne vieną dešimtmetį rengia Europos žemės ūkio statistiką. Šiuo metu ši statistika apima toliau nurodytus aspektus: ūkių struktūrą, žemės ūkio ekonomines sąskaitas, gyvulininkystės ir augalininkystės produkciją, ekologinį ūkininkavimą, žemės ūkio sektoriaus kainas, pesticidus, maisto medžiagas ir kitus agrarinės aplinkosaugos aspektus. Pagrindinis tikslas – stebėti ir vertinti bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP) ir kitas svarbias ES politikos sritis bei remti politikos formavimą.

Šie duomenų rinkiniai įvertinti 2016 m.¹ ir nustatyta, kad juos reikia atnaujinti, atsižvelgiant į žemės ūkio, BŽŪP ir kitų susijusių ES politikos sričių pokyčius. 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio žemės ūkio statistikos strategija² – Europos Komisijos (glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis) vykdoma plataus masto Europos Sąjungos žemės ūkio statistikos modernizavimo programa. Šią strategiją remia Europos statistikos sistemos komitetas ir ji yra Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programos (REFIT), kuria siekiama supaprastinti ir patobulinti Europos žemės ūkio statistikos sistemą (EŽŪSS), dalis. Strategijoje taip pat atsižvelgta į tarptautines rekomendacijas, pvz., Tarpvyriausybines klimato kaitos komisijos gaires dėl duomenų apie išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį teikimo ir JT Maisto ir žemės ūkio organizacijos standartus, be to, ja įgyvendinama JT Bendroji žemės ūkio ir kaimo statistikos tobulinimo strategija.

Ekonominiu požiūriu žemės ūkis yra palyginti mažas sektorius, tačiau jam tenka beveik pusė ES žemės ploto ir jis tiekia didžiąją dalį maisto produktų, užtikrindamas tiek maisto saugą, tiek apsirūpinimo maistu saugumą. Jis turi didelę įtaką klimato kaitai ir aplinkai, be to, nuo žemės ūkio priklauso daugelis kaimo bendruomenių. ES reikia kuo tikslesnės šios srities informacijos, kad ji leistų formuoti visiems Europos piliečiams naudingą politiką, kuo veiksmingiau bei efektyviau įvairiomis kryptimis skirstant didelį BŽŪP ir susijusių priemonių biudžetą. Be to, žemės ūkiui skiriama daug dėmesio Komisijos komunikate dėl Europos žaliojo kurso³, visų pirma strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“.

Viso žemės ūkio sektoriaus veiklos rezultatus galima įvertinti sutelkus informaciją apie žemės ūkio prekių ir paslaugų apimtį ir kainų pokyčius vienoje apskaitos sistemoje. Žemės ūkio ekonominės sąskaitose (ŽŪES) pateikiama palyginamų duomenų, pagal kuriuos pagrindiniams naudotojams, visų pirma Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generaliniam direktoratui (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD), suteikiama svarbios makroekonominio lygmens informacijos.

Kadangi ŽŪES yra Europos sąskaitų sistemos (ESS 2010) palydovinės sąskaitos, jos rengiamos iš esmės laikantis nacionalinių sąskaitų metodikos. Vis dėlto joms parengti reikia

¹ SWD(2017) 96, Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. Vertinimas, pridedamas prie 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio žemės ūkio statistikos strategijos bei paskesnių galimų teisėkūros scenarijų (tik anglų k.).

²

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/749240/749310/Strategy+on+agricultural+statistics+Final+version+for+publication.pdf> (tik anglų k.).

³

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“ (COM(2019) 640, 2019 12 11).

tinkamų taisyklių ir metodų. Pagal galiojančią metodiką nuo 2000 m. valstybės narės teikia Eurostatui nacionalines ir regionų žemės ūkio ekonomines sąskaitas. Nacionalinio lygmens ekonominių sąskaitų dalis oficialiai nustatyta 2004 m. įsigaliojusiu 2003 m. gruodžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 138/2004 dėl žemės ūkio ekonominių sąskaitų Bendrijoje⁴ (nuo tada jis šešis kartus iš dalies pakeistas). Tačiau į minėtą reglamentą neįtrauktos regionų lygmens sąskaitos ir šiuos duomenis beveik visos valstybės narės ir toliau teikė pagal savanorišką susitarimą. Tai nėra geriausias sprendimas, nes pagal savanoriškus susitarimus teikiami statistiniai duomenys oficialiai nėra ŽŪES dalis ir nėra jokių prievolių ar garantijų, kad jie bus pateikti. Todėl atsižvelgiant į tai, kad regionų žemės ūkio ekonominėse sąskaitose pateikiama nusistovėjusių ir svarbių statistinių duomenų, jos turėtų būti oficialiai nustatytos įtraukiant į ŽŪES reglamentą. Tai vienintelis būdas užtikrinti jų kokybę. Europos Audito Rūmai nurodė šį aspektą Specialiojoje ataskaitoje SR 01/2016⁵ ir rekomendavo oficialiai nustatyti regionų žemės ūkio ekonomines sąskaitas. Komisija šiai išvadai pritarė.

Toje pačioje Specialiojoje ataskaitoje SR 01/2016 taip pat paminėta, kad trūksta ŽŪES kokybės ataskaitų. Eurostatas pradėjo įgyvendinti šią rekomendaciją 2016 m. ir nuo 2019 m. ES valstybės narės (išskyrus vos kelias išimtis) teikia ŽŪES kokybės ataskaitas pagal Reglamento (EB) Nr. 223/2009⁶ 12 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus. Tačiau 12 straipsnyje numatyta, kad kokybės ataskaitų teikimo reikalavimai turėtų būti įtraukti į konkreitiems sektoriams taikomus teisės aktus, kad būtų galima nustatyti ne tik duomenų perdavimo terminus, bet ir kokybės ataskaitų sąlygas, struktūrą, periodiškumą ir vertinimo rodiklius. Šiuo metu kokybės ataskaitos teikiamos savanoriškai, todėl tikslūs reikalavimai turėtų būti nustatyti oficialiai, laikantis galiojančių Reglamento (EB) Nr. 223/2009 reikalavimų.

Be to, valstybės narės perduoda ŽŪES nacionalinio lygmens duomenis taip: pirmieji įverčiai perduodami iki ataskaitinių metų n lapkričio mėn.; antrieji įverčiai – iki metų $n+1$ sausio mėn., o galutiniai duomenys – iki metų $n+1$ rugsėjo mėn. Antrieji įverčiai perduodami pernelyg greitai po pirmųjų, kad būtų galima tikėtis, kad kokybė iš esmės pagerėjo, todėl jų perdavimo terminas turėtų būti prailgintas 2 mėnesiais – nuo metų, einančių po ataskaitinių metų, sausio mėn. pabaigos iki kovo mėn. pabaigos.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Kad politikos formuotojai, įmonės ir visuomenė galėtų priimti tinkamus įrodymais pagrįstus sprendimus, statistika turi būti patikima ir aukštos kokybės.

Minėtoje 2020 m. žemės ūkio statistikos strategijoje keliami šie pagrindiniai tikslai:

- rengti aukštos kokybės statistiką, veiksmingai ir efektyviai tenkinančią naudotojų poreikius,
- užtikrinti, kad Europos žemės ūkio statistika būtų darnesnė ir suderinamesnė.

⁴ 2003 m. gruodžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2004 dėl žemės ūkio ekonominių sąskaitų Bendrijoje (OL L 33, 2004 2 5, p. 1).

⁵ Specialioji ataskaita Nr. 1/2016 „Ūkininkų pajamų rėmimas: ar veiklos rezultatams vertinti skirta Komisijos sistema yra gerai parengta ir pagrįsta patikimais duomenimis?“

⁶ 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

Trimis į šį pasiūlymą įtrauktomis sritimis tiesiogiai siekiama šių tikslų.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Pagrindinis 2013–2017 m. Europos statistikos programos⁷ (pratęstos iki 2020 m.⁸) tikslas – kad būtų teikiama kokybiška statistika įvairių sričių Europos politikai remti. Vienas iš trijų toje programoje nurodytų statistikos rengimo ramsčių yra aplinkos ir žemės ūkio statistika. Programoje nurodyta, kad vieno iš tikslų bus siekiama „peržiūrint ir supaprastinant žemės ūkio duomenų rinkimą, vadovaujantis po 2013 m. atnaujinta bendra žemės ūkio politika, [...] pertvarkant žemės ūkio duomenų rinkimo procesus, visų pirma, kad būtų pagerinta duomenų kokybė ir sutrumpintas statistinės informacijos pateikimo vartotojui laikas“. Šia iniciatyva įgyvendinamas minėtas tikslas.

Teikiant geresnius duomenis žemės ūkio sektoriaus tvarumui aplinkos, gyventojų, regionų ir ekonomikos atžvilgiu įvertinti, Europos žemės ūkio statistikos sistema taip pat padės įgyvendinti bent du iš šešių U. von der Leyen vadovaujamos Komisijos prioritetų⁹, būtent:

- Europos žaliąjį kursą ir pagrindines strategijas – „Nuo ūkio iki stalo“ bei biologinės įvairovės ir
- žmonėms tarnaujančios ekonomikos prioritetą.

Tačiau žemės ūkio statistika taip pat naudinga kitiems Sąjungos ar valstybių narių prioritetams, kurie veikia žemės ūkį ir kaimo plėtrą arba patys yra jų veikiami.

Europos statistikos plėtojimo, rengimo ir sklaidos finansavimo pagrindas pateikiamas pasiūlyme dėl bendrosios rinkos programos¹⁰, dėl kurio šiuo metu vyksta institucijų diskusijos. Siekiant įgyvendinti Sąjungos politiką, reikia kokybiškos palyginamos ir patikimos statistinės informacijos apie Sąjungos ekonominę, socialinę, su teritorija ir aplinka susijusią padėtį. Be to, turėdami Europos statistikos Europos piliečiai gali suprasti demokratinius procesus, juose dalyvauti ir diskutuoti apie Sąjungos dabartį ir ateitį. Žemės ūkio statistikos srityje daugiausia dėmesio skiriama tam, kad būtų laiku teikiami reikalingi duomenys, tenkinantys bendros žemės ūkio politikos, bendros žuvininkystės politikos ir su aplinka, aprūpinimu maistu ir gyvūnų gerove susijusios politikos poreikius.

Žemės ūkio statistika – aukštos kokybės statistiniai duomenys, kuriais grindžiamas BŽŪP įgyvendinimas ir stebėseną. BŽŪP yra svarbus darbo vietų kūrimo ir pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo Sąjungoje veiksnys. Kaimo plėtros politika siekiama ne tik socialinių tikslų – kadangi ji yra neatskiriama BŽŪP dalis, ja taip pat siekiama gerinti žemės ūkio produkcijos konkurencingumą ir tvarumą. Pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą (DFP) BŽŪP skiriama daugiau nei 37 proc. viso Sąjungos biudžeto.

⁷ Galiojanti programa nustatyta 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 99/2013 dėl 2013–2017 m. Europos statistikos programos. Ji pratęsta iki 2020 m. 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/1951.

⁸ 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1951, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 99/2013 dėl 2013–2017 m. Europos statistikos programos, pratęsiant jos galiojimą iki 2020 m. (OL L 284, 2017 10 31, p. 1).

⁹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_lt.

¹⁰ COM(2018) 441.

Žemės ūkio statistikos taip pat vis dažniau prireikia kitoms svarbioms Sąjungos politikos sritims, pvz., Europos žaliajam kursui, aplinkos ir klimato kaitos politikai, prekybos, socialinei, regionų ir kt. politikai.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Europos statistikos teisinis pagrindas yra nustatytas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 338 straipsnyje. Jei Sąjungai reikia statistikos savo funkcijoms vykdyti, šios statistikos rengimo priemonės įprasta teisėkūros procedūra priima Europos Parlamentas ir Taryba. 338 straipsnyje nustatyti Europos statistikos rengimo reikalavimai: laikytis nešališkumo, patikimumo, objektyvumo, mokslinio nepriklausomumo, išlaidų efektyvumo ir statistinio konfidencialumo principų.

Kokybės ataskaitų teisinis pagrindas yra Reglamento (EB) Nr. 223/2009 12 straipsnis.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Subsidiarumo principas taikomas, jei pasiūlymas nepriklauso išimtinai Sąjungos kompetencijai. Statistinei informacijai infrastruktūrą suteikia ESS. Sistema sukurta taip, kad tenkintų įvairių naudotojų poreikius, kylančius priimant sprendimus demokratiniame visuomenėje. Šio reglamento pasiūlymas parengtas siekiant garantuoti, kad ESS partneriai galėtų ir toliau vykdyti pagrindinę veiklą, ir kartu geriau užtikrinti, kad EŽŪS statistika būtų kokybiška ir palyginama.

Vieni iš pagrindinių statistinių duomenų kokybės kriterijų yra jų nuoseklumas ir palyginamumas. Valstybės narės negali pasiekti reikiamo nuoseklumo ir palyginamumo, jei nėra aiškos Europos sistemos, t. y. Sąjungos teisės aktu, kuriuose nustatomos bendros statistinės sąvokos, duomenų teikimo forma ir kokybės reikalavimai.

Dėl BŽŪP žemės ūkio statistikai labai svarbus būtent palyginamumo reikalavimas.

Siūlomo veiksmo tikslo valstybės narės negali deramai pasiekti veikdamos atskirai. Veiksmo efektyviau imtis Sąjungos lygmeniu, remiantis Sąjungos teisės aktu, kuriuo užtikrinamas statistinės informacijos apie statistikos sritis, kurioms taikomas siūlomas aktas, palyginamumas. Pačius duomenis gali rinkti valstybės narės.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą dėl šios priežasties:

Visose valstybėse narėse taikant vienodus principus, bus užtikrinta renkamos ir rengiamos Europos žemės ūkio statistikos kokybė ir palyginamumas. Be to, bus užtikrinta, kad Europos žemės ūkio statistika toliau būtų reikalinga ir pritaikyta prie naudotojų poreikių. Priėmus reglamentą statistika bus rengiama ekonomiškiau, bus atsižvelgta ir į specifinius valstybių narių sistemų bruožus.

Pagal proporcingumo principą siūlomu reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.

- **Priemonės pasirinkimas**

Siūloma priemonė – reglamentas.

Atsižvelgiant į pasiūlymo tikslus ir turinį, reglamentas yra tinkamiausia priemonė. Svarbios bendros ES politikos sritys, kaip antai BŽŪP, grindžiamos palyginama, suderinta, aukštos kokybės Europos lygmens žemės ūkio statistika. Šiam tikslui geriausiai tinka reglamentai, nes jie tiesiogiai taikomi valstybėse narėse ir jų nereikia perkelti į nacionalinę teisę.

3. **EX-POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Ex-post vertinimas ir (arba) galiojančių teisės aktų tinkamumo patikros**

Vertinant 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio žemės ūkio statistikos strategiją atsižvelgta į tuo metu vykusį Europos Audito Rūmų auditą (kurį atlikus parengta Specialioji ataskaita SR 01/2016), būtent tai, kad per jį nustatyta, koku mastu ŽŪES atitinka naudotojų poreikius turėti duomenų. Kaip minėta, šiomis išvadomis, be kita ko, remtasi rengiant šį pasiūlymą.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Eurostatas plėtoja, rengia ir skleidžia Europos žemės ūkio statistiką glaudžiai, suderintai ir reguliariai bendradarbiaudamas ESS ir remdamasis ilgalaike Eurostato bei nacionalinių statistikos institucijų (NSI) bei visų kitų susijusių institucijų partneryste.

Apskritai, atsižvelgiant į 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio žemės ūkio statistikos strategiją, pagrindinės Europos žemės ūkio statistikos suinteresuotųjų šalių kategorijos yra duomenų rengėjai (NSI ir kitos nacionalinės institucijos, taip pat Eurostatas), respondentai (ūkininkai, ūkininkų organizacijos ir įmonės) ir duomenų naudotojai (sprendimus priimančios asmenys viešajame ir privačiąjame sektoriuose, visų pirma kiti Komisijos padaliniai, tyrėjai ir žurnalistai). Su šiomis suinteresuotosiomis šalimis plačiai konsultuotasi dėl problemų ir pageidaujamų esamos padėties pakeitimų, duomenų poreikių ir prioritetų, potencialių politinių galimybių spręsti problemas, siūlomų veiksmų poveikio ir konkrečių strategijų formulavimo. Šios konsultacijos daugiausia vyko: i) Žemės ūkio statistikos nuolatinio komiteto (CPSA) ir jį pakeitusios Žemės ūkio statistikos srities vadovų grupės (DGAS) (kurią sudaro NSI žemės ūkio statistikos srities vadovai) posėdžiuose ir seminaruose, į kuriuos dažnai įtraukiami Komisijos padaliniai, tarptautinės organizacijos ir ūkininkų organizacijos, ii) Europos statistikos sistemos komiteto (kurį sudaro NSI vadovai) posėdžiuose ir iii) nuolat rengiamose Komisijos padalinių vidaus konsultacijose ir klausymuose.

Vertinant vykdytos viešos konsultacijos, o jų rezultatai pateikti specialiojoje ataskaitoje¹¹.

Pagrindinės šių viešų konsultacijų išvados, kuriomis iš esmės pagrįsta 2020 m. žemės ūkio statistikos strategija ir atitinkamai šis reglamentas, trejopos:

galiojančiais Sąjungos žemės ūkio statistikos teisės aktais nėra tinkamai tenkinami nauji ir besiformuojantys duomenų poreikiai, nes tuose teisės aktuose

¹¹

Eurostato viešų konsultacijų svetainė:

<http://ec.europa.eu/eurostat/about/opportunities/consultations/eass> (tik anglų k.).

Viešai prieinama viešų konsultacijų ataskaita:

<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/6937766/Agricultural-Statistics-Strategy-2020-Report.docx> (tik anglų k.).

nenumatyta teikti tokių duomenų, be to, šie aktai nėra pakankamai lankstūs ir integruoti, kad būtų galima laiku reaguoti į naujus poreikius.

Šie *nauji duomenų poreikiai* daugiausia susiję su žemės ūkio naujovėmis, teisės aktų pakeitimais ir besikeičiančiais politiniais prioritetais, visų pirma neseniai reformuota BŽŪP;

duomenys renkami nepakankamai suderintai ir nuosekliai, nes formuojasi naujų duomenų poreikių, o teisės aktai daugelį metų rengti atskirai ir skirtingose žemės ūkio statistikos srityse vartojamos nevysišškai vienodos terminų apibrėžtys ir sąvokos;

laikoma, kad duomenų teikimo našta pernelyg didelė, nes duomenų poreikis didėja, duomenys renkami nesuderintai, o Sąjungos ir šalių lygmenimis išteklių vis mažėja. Patvirtinta, kad ši našta kelia grėsmę duomenų rinkimui ir jų kokybei.

Modernizuojant Europos Sąjungos žemės ūkio statistiką taip pat savo ruožtu nuo 2016 m. modernizuojamos ir ŽŪES. Tam panaudotos Europos Audito Rūmų atlikto audito dėl ūkininkų pajamų išvados (Specialioji ataskaita SR 01/2016). Šioje ataskaitoje pateiktos rekomendacijos buvo įtrauktos į platesnio masto modernizavimo veiksmus, kuriais patobulinti keli ŽŪES aspektai.

Dėl dviejų šių patobulintų aspektų Komisija nurodė būtinybę keisti galiojantį reglamentą, t. y. integruoti regionų žemės ūkio ekonomines sąskaitas (RŽŪES) ir nustatyti vėlesnį antrųjų ŽŪES įverčių pateikimo terminą.

Šie klausimai išsamiai aptarti Žemės ūkio sąskaitų ir kainų darbo grupėje ir aukštesnio lygmens Žemės ūkio statistikos srities vadovų grupėje (abi šios grupės sudarytos iš valstybių narių ekspertų).

RŽŪES pateikiami nusistovėję statistiniai duomenys, daugelį metų perduodami Eurostatui, todėl įtraukiant RŽŪES į Reglamentą (EB) Nr. 138/2004 daugiausia tiesiog integruojama esama metodika, taikoma pagal ilgalaikį savanorišką susitarimą. Ši metodika iš esmės yra tinkama (ŽŪES / ŽŪMES vadovo VII dalis¹²), todėl jos nereikia perrašyti. Metodikoje ir regionų žemės ūkio ekonominėms sąskaitoms skirtame skyriuje (jis bus įtrauktas į reglamentą) gali būti atsižvelgiama į tai, kas pateikta galiojančiame vadove. Vis dėlto tam tikrų nedidelių pakeitimų reikia norint atsižvelgti į ESS 2010 ir technines konsultacijas su valstybėmis narėmis.

Visas šis pasiūlymas aptartas Žemės ūkio sąskaitų ir kainų darbo grupėje ir Žemės ūkio statistikos srities vadovų grupėje, ir pastaroji patvirtino, kad Komisija (Eurostatas) imsis tolesnių veiksmų dėl pasiūlymo, remdamasi savo iniciatyvos teise. Pasiūlymas taip pat pateiktas Europos statistikos sistemos komitetui, įsteigtam Reglamentu (EB) Nr. 223/2009.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Eurostatas surengė išsamias diskusijas dėl pasiūlymo turinio su NSI specialiose darbo grupėse ir esamose ekspertų grupėse, taip pat vadovų lygmeniu.

2020 m. spalio mėn. pasiūlymas taip pat buvo pateiktas Europos statistikos sistemos komitetui.

¹² ŽŪES vadovas dėl žemės ūkio ir miškininkystės ekonominių sąskaitų (ŽŪES/ŽŪMES 97 (1.1 red.), 2000 m., <https://ec.europa.eu/eurostat/fr/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-27-00-782> (anglų, prancūzų ir vokiečių k.).

- **Poveikio vertinimas**

Reglamentavimo patikros valdyba teigiamai įvertino 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio žemės ūkio statistikos strategijos¹³, kuriai priklauso ŽŪES, poveikio vertinimą¹⁴.

Poveikio vertinimas atliktas strategijos lygmeniu, nes visa žemės ūkio statistika apžvelgta sistemiškai užtikrinant, kad visos dalys derėtų.

Atlikus poveikio vertinimą nustatyta, kad tinkamiausia galimybė – EŽŪSS taikyti tris reglamentus. Du iš šių reglamentų būtų nauji ir jais būtų pakeisti keli seni ES žemės ūkio statistikos reglamentai. Pirmasis iš jų – dėl integruotos ūkių statistikos (IŪS), apimantis ūkių struktūros, sodų ir vynuogynų duomenis – yra priimtas Reglamentas (ES) 2018/1091¹⁵. Antrasis – lygiagrečiai pateiktas pasiūlymas dėl reglamento dėl žemės ūkio sąnaudų ir produkcijos statistikos (ŽŪSPS), apimantis žemės ūkio sektoriaus sąnaudas ir produkciją: žemės ūkio produkciją (augalus ir gyvūnus), įskaitant ekologinį ūkininkavimą, žemės ūkio produktų kainas, maisto medžiagas ir augalų apsaugos produktus. Trečiasis reglamentas, kaip nurodyta poveikio vertinime, yra Reglamentas (EB) Nr. 138/2004 dėl žemės ūkio ekonominių sąskaitų (ŽŪES), kurį siūloma iš dalies keisti šiuo reglamentu. Kadangi ŽŪES yra palydovinės nacionalinių sąskaitų sąskaitos ir iš esmės makroekonominės sąskaitos, nesiūlyta jų įtraukti į naujus pagrindinius reglamentus. Vietoj to buvo pasiūlyta, kad joms ir toliau būtų taikomi atskiri teisės aktai, kaip buvo daroma nuo tada, kai 2004 m. įsigaliojo ŽŪES reglamentas.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Šis pasiūlymas yra 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio žemės ūkio statistikos strategijos dalis, o ši strategija – Europos Komisijos (glaudžiai bendradarbiaujant su ES valstybėmis narėmis) vykdoma plataus masto ES žemės ūkio statistikos modernizavimo programa. Šią strategiją remia Europos statistikos sistemos komitetas, ji yra programos REFIT dalis ir jos tikslas – supaprastinti ir patobulinti EŽŪSS.

Žemės ūkio ekonominėse sąskaitose pateikiami nusistovėję statistiniai duomenys ir joms taikomas Reglamentas (EB) Nr. 138/2004. Kad būtų užtikrinta šių statistinių duomenų kokybė, naujasis siūlomas reglamentas turėtų apimti visas ŽŪES sudedamąsias dalis. Turėtų būti atsisakyta savanoriškų susitarimų. Tai padėtų supaprastinti padėtį, nes kaip atskaitos taškas bus naudojamas naujasis reglamentas, kuriuo patenkinami visi duomenų poreikiai ir visi kokybės ataskaitų teikimo reikalavimai.

Pasiūlymas dėl to, ką įtraukti į siūlomus reglamento pakeitimus, pagrįstas šiuo metu vykdomu ŽŪES modernizavimu. RŽŪES nėra vieninteliai duomenys, teikiami pagal savanoriškus susitarimus. Daugelį metų pagal tokio pobūdžio susitarimą teikti ir ŽŪES vieneto vertės duomenys ir modernizuojant šias sąskaitas nuspręsta, kad ES lygmeniu šios vertės nebeturėtų būti renkamos. Todėl nepasiūlyta įtraukti vieneto vertės duomenų į iš dalies keičiamą ŽŪES reglamentą ir šių duomenų atsisakyta. Tokiu būdu nedaug, bet vienareikšmiškai sumažės suinteresuotosioms šalims tenkanti našta.

¹³ SWD(2016) 430 (tik anglų k.).

¹⁴ https://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2016/sec_2016_0519_en.pdf (tik anglų k.).

¹⁵ 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1091 dėl integruotos ūkių statistikos, kuriuo panaikinami reglamentai (EB) Nr. 1166/2008 ir (ES) Nr. 1337/2011 (OL L 200, 2018 8 7, p. 1).

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymas poveikio pagrindinių teisių apsaugai neturi.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Nėra.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Manoma, kad siūlomą reglamentą Europos Parlamentas ir Taryba priims 2021 m., o netrukus po to Komisija priims įgyvendinimo priemones dėl kokybės ataskaitų teikimo. Reglamentas bus tiesiogiai taikomas visose ES valstybėse narėse ir atskiro įgyvendinimo plano nereikės.

Valstybės narės turėtų pradėti teikti Komisijai duomenis pagal naująjį reglamentą 2022 m.

Siūlomas teisės aktas yra EŽŪSS dalis ir bus išsamiai įvertintas, kad, be kitų dalykų, būtų įvertinta, kaip efektyviai ir veiksmingai juo siekiama nustatytų tikslų, ir nuspręsta, ar reikia naujų priemonių ar pakeitimų.

- **Parengtos statistikos atitikties stebėseną**

Eurostatas reguliariai vertina atitiktį reikalavimams. Per šiuos vertinimus nagrinėjamas duomenų prieinamumas, kokybė ir punctualumas, o nustatytus neatitikties reikalavimams atvejų imamasi tolesnių veiksmų.

Sąjungos teisės aktuose nustatyta, kad valstybės narės turi teikti Komisijai tam tikrus žemės ūkio statistinius duomenis. Teikiant šiuos duomenis turi būti laikomasi griežtų perdavimo terminų, kad Europos statistiką būtų galima tinkamai tvarkyti bei skleisti ir ji būtų naudinga, nes dėl nepateiktų ar neišsamų duomenų gali trūkti reikiamos informacijos (t. y. neįmanoma apskaičiuoti suvestinių Sąjungos duomenų ir jų paskelbti pagal suplanuotus tvarkaraščius).

Europos statistikos sistemos ir visų atskiriems sektoriams taikomų teisės aktų, pagal kuriuos rengiama Europos statistika, teisinis pagrindas yra Reglamentas (EB) Nr. 223/2009.

Vertinant atitiktį atsižvelgiama į tai, kad norint laiku skleisti žemės ūkio statistiką svarbus jos savalaikiškumas, punctualumas ir išsamumas, tačiau norint užtikrinti pasitikėjimą Eurostato ir ESS parengta statistika daugiau dėmesio bus skiriama ir kitiems kokybės aspektams.

- **Nuolatinis EŽŪSS tobulinimas: naujų duomenų poreikių ir šaltinių nustatymas, didesnis suderinamumas ir mažesnė našta**

Eurostatas kasmet rengia klausymus, kuriuose dalyvauja kiti Komisijos padaliniai. Svarbi šių klausymų dalis – keitimasis informacija apie atitinkamas darbo programas. Tai oficialus būdas aptarti numatomus naujos statistikos poreikius ir įvertinti, ar turima statistika yra naudinga.

Su kitomis Komisijos tarnybomis, NSI ir kitomis nacionalinėmis institucijomis bus toliau bendradarbiaujama įvairiais hierarchijos lygmenimis per reguliariai rengiamus ekspertų grupių posėdžius ir seminarus, vadovų grupių ir Europos statistikos sistemos komiteto posėdžius bei dažnai keičiantis informacija dvišaliuose susitikimuose. Ypač daug dėmesio bus

skiriama tam, kad būtų nustatyti administracinių duomenų ir kitos informacijos šaltiniai, tvarkomi pagal Sąjungos teisės aktus, ir įvertinta, ar jie tinkami statistikai rengti, ir būtų sudaromi susitarimai dėl jų stabilumo, prieinamumo ir, galiausiai, geresnio pritaikymo statistikos reikmėms. Be to, bus atliekami periodiniai tyrimai ir analizė, siekiant nustatyti įvairias galimybes tobulinti Europos žemės ūkio statistiką ir mažinti administracinę naštą.

Šie koregavimai ir bendras teisinės sistemos veikimas bus stebimi ir vertinami visų pirma atsižvelgiant į išvardytus strateginius tikslus.

- **Kas trejus metus rengiamos stebėsenos ataskaitos**

Norint stebėti, kaip veikia atnaujinta EŽŪSS, ir užtikrinti, kad ji atitinka programoje REFIT numatytus supaprastinimo ir naštos mažinimo tikslus, reguliariai (kas trejus metus) bus skelbiama visos sistemos veikimo ataskaita.

- **Vertinimas**

Vietoje antros kas trejus metus teikiamos stebėsenos ataskaitos remiantis Komisijos vertinimo gairėmis bus atliktas retrospektyvinis atnaujintos EŽŪSS vertinimas. Šiuo retrospektyviu vertinimu taip pat galėtų būti grindžiama tolesnė teisės akto peržiūra, jei reikėtų.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Siūlomą reglamentą sudaro du nauji straipsniai ir I priedo (ŽŪES metodika) bei II priedo (Duomenų perdavimo programa) pakeitimai.

Pagrindiniai pakeitimai susiję su I ir II priedais.

Pirmasis svarbus pakeitimas susijęs su regionų žemės ūkio ekonominėmis sąskaitomis (RŽŪES). Valstybės narės teikia Eurostatui RŽŪES duomenis nuo 2000 m. pagal savanorišką susitarimą, vadovaudamosi nuo to laiko taikoma metodine praktika. Siekiant įtraukti RŽŪES į Reglamentą (EB) Nr. 138/2004, I priedas papildytas atitinkamu skyriumi. Taip atsižvelgiama į konsultacijas su valstybių narių deleguotų ekspertų grupėmis (Žemės ūkio sąskaitų ir kainų darbo grupe ir Žemės ūkio statistikos srities vadovų grupe) dėl tam tikrų nedidelių galiojančios metodikos pakeitimų, kad būtų užtikrinta, kad ji yra moderni ir tinka būti įtraukta į reglamentą. II priedas atnaujintas taip, kad atitiktų RŽŪES duomenų perdavimo terminus.

Antra, įtrauktas straipsnis dėl kokybės ataskaitų teikimo reikalavimų (4a straipsnis). Nuo 2019 m. ES valstybės narės (išskyrus vos kelias išimtis) savanoriškai teikia ŽŪES kokybės ataskaitas pagal Reglamento (EB) Nr. 223/2009 12 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus. Vis dėlto pačiame Reglamente (EB) Nr. 138/2004 nėra kokybės ataskaitų teikimui skirto straipsnio. Reglamento (EB) Nr. 223/2009 12 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad kokybės ataskaitų teikimo reikalavimai turėtų būti įtraukti į konkrečius sektorius taikomus teisės aktus, kad būtų galima nustatyti kokybės ataskaitų sąlygas, struktūrą, periodiškumą ir vertinimo rodiklius, taip pat perdavimo terminus. Šiuo metu ŽŪES kokybės ataskaitos teikiamos savanoriškai, todėl tikslūs reikalavimai turėtų būti nustatyti oficialiai, įtraukiant 4a straipsnį.

Trečias svarbus pakeitimas susijęs su ilgesniais ŽŪES antrųjų įverčių perdavimo terminais – taip siekiama, kad būtų paprasčiau gauti kokybiškesnių duomenų. Valstybės narės perduoda ŽŪES nacionalinius duomenis taip: pirmieji įverčiai perduodami iki ataskaitinių metų n lapkričio mėn.; antrieji įverčiai – iki metų n+1 sausio mėn., o galutiniai duomenys – iki metų

n+1 rugsėjo mėn. Antrieji įverčiai perduodami pernelyg greitai po pirmųjų, kad duomenų kokybė būtų iš esmės geresnė. Todėl antrųjų įverčių perdavimo terminai turėtų būti prailginti nuo metų n+1 sausio mėn. iki metų n+1 kovo mėn., kad valstybės narės turėtų daugiau laiko geresnės kokybės duomenims gauti. Kadangi svarbiausių pirmųjų įverčių ir galutinių duomenų pateikimo laikas nekeičiamas, manoma, kad ilgesnis antrųjų įverčių perdavimo terminas tinka šiam tikslui pasiekti. II priedas atnaujintas taip, kad atitiktų siūlomą ŽŪES antrųjų įverčių perdavimo terminų pakeitimą.

Likusiais siūlomais straipsnių pakeitimais siekiama išspręsti šiuos klausimus:

- paaiškinti pirmą regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų duomenų perdavimo terminą (3 straipsnio 2 dalis);
- nustatyti galimybę nukrypti nuo regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų reikalavimų (4b straipsnis);
- pateikti nuorodą į komiteto procedūrą (4c straipsnis) – galiojančiuose teisės aktuose jos nėra, todėl ji turėtų būti pridėta;
- I priede (pasikonsultavus su ekspertų grupėmis) siūloma atlikti dar šiek tiek papildomų pakeitimų.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

kuriuo dėl regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2004

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 338 straipsnio 1 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 549/2013¹⁶ nustatyta pagrindinė bendrų standartų, apibrėžčių, klasifikatorių ir apskaitos taisyklių sistema (ESS 2010), pagal kurią valstybės narės rengia savo sąskaitas Sąjungos statistikos reikmėms;
- (2) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 138/2004¹⁷ nustatyta Sąjungos žemės ūkio ekonominių sąskaitų (ŽŪES) sistema, būtent žemės ūkio sąskaitų rengimo metodika ir duomenų perdavimo terminai. Žemės ūkio ekonominės sąskaitos yra nacionalinių sąskaitų palydovinės sąskaitos, kaip apibrėžta ESS 2010, siekiant, kad valstybių narių rezultatai būtų suderinti ir juos būtų galima lyginti rengiant sąskaitas Sąjungos reikmėms;
- (3) regionų žemės ūkio ekonominės sąskaitos (RŽŪES) yra regionų lygmeniui pritaikytos ŽŪES. Remiantis tik nacionaliniais duomenimis neįmanoma visapusiškai atskleisti, kas vyksta detalesniu lygmeniu, nes visuma kartais sudėtinga. Todėl regionų lygmens duomenys padeda geriau suprasti regionų įvairovę ir papildo informaciją apie Sąjungą, euro zoną ir atskiras valstybes nares. Atitinkamai RŽŪES (ties jų metodiką, ties tinkamus duomenų perdavimo terminus) reikia integruoti į Reglamentą (EB) Nr. 138/2004;
- (4) statistika nebelaikoma tik vienu iš daugelio informacijos šaltinių, naudojamų formuojant politiką, – priimant sprendimus jai tenka vienas iš svarbiausių vaidmenų. Norint, kad sprendimai būtų priimami remiantis įrodymais, reikia aukštos kokybės kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 223/2009¹⁸, ir paskirti atitinkančios statistikos;

¹⁶ 2013 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL L 174, 2013 6 26, p. 1).

¹⁷ 2003 m. gruodžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 138/2004 dėl žemės ūkio ekonominių sąskaitų Bendrijoje (OL L 33, 2004 2 5, p. 1).

¹⁸ 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

(5) Reglamentu (EB) Nr. 223/2009 nustatyta teisinė Europos statistikos sistema ir reikalaujama, kad valstybės narės laikytųsi jame nustatytų statistinių principų ir kokybės reikalavimų. Kokybės ataskaitos yra labai svarbios vertinant ir gerinant Europos statistikos kokybę bei platinant informaciją apie ją. Europos statistikos sistemos komitetas (ESSK) patvirtino bendrą integruotą metaduomenų struktūrą kaip ESS kokybės ataskaitų teikimo standartą, taip vienodais standartais ir suderintais metodais padėdamas įvykdyti Reglamento (EB) Nr. 223/2009, visų pirma jo 12 straipsnio 3 dalyje, nustatytus statistikos kokybės reikalavimus;

(6) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai dėl kokybės ataskaitų teikimo tvarkos ir turinio. Be to, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai dėl galimų nuo regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų reikalavimų nukrypti leidžiančių nuostatų. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011;

(7) Europos politikos formuotojai tris kartus per metus gauna svarbių metinių makroekonominių duomenų, pagrįstų ŽŪES: pateikiami pirmieji ir antrieji įverčiai bei galutiniai duomenys. Pagal galiojančią ŽŪES antrųjų įverčių pateikimo terminą nesuteikiama pakankamai laiko po ataskaitinio laikotarpio, kad būtų galima surinkti duomenis, geresnius nei pateiktieji pirmiesiems ŽŪES įverčiams parengti. Antrųjų įverčių kokybei pagerinti perdavimo terminą reikia šiek tiek pavėlinti;

(8) todėl Reglamentas (EB) Nr. 138/2004 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

(9) konsultuotasi su Europos statistikos sistemos komitetu,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr. 138/2004 iš dalies keičiamas taip:

1) 3 straipsnio 2 dalis papildoma šiuo sakiniu:

„2. Pirmieji regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų duomenys perduodami ne vėliau kaip iki 2022 m. birželio 30 d.“

2) Įterpiami šie straipsniai:

„4a straipsnis

Kokybės vertinimas

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių perduodamų duomenų ir metaduomenų kokybei užtikrinti.

2. Įgyvendinant šį reglamentą pagal šio reglamento 3 straipsnį perduodamiems duomenims taikomi Reglamento (EB) Nr. 223/2009 12 straipsnio 1 dalyje nustatyti kokybės kriterijai.

3. Komisija (Eurostatas) įvertina perduotų duomenų kokybę.

4. Taikydama 2 dalyje nurodytus kokybės kriterijus duomenims, kuriems taikomas šis reglamentas, Komisija įgyvendinimo aktais nustato kokybės ataskaitų sąlygas, struktūrą, periodiškumą ir vertinimo rodiklius bei ataskaitų pateikimo Komisijai (Eurostatui) terminą. Šie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 4c straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

5. Valstybės narės kuo greičiau praneša Komisijai (Eurostatui) apie bet kokią susijusią informaciją ar pokyčius, susijusius su šio reglamento įgyvendinimu ir smarkiai paveiksiančius perduodamų duomenų kokybę.

6. Komisijos (Eurostato) tinkamai pagrįstu prašymu valstybės narės pateikia papildomos aiškinamosios informacijos statistinės informacijos kokybei įvertinti.

4b straipsnis

Nukrypti leidžiančios nuostatos

1. Jei norint taikyti šį reglamentą valstybės narės nacionalinę statistikos sistemą reikėtų iš esmės keisti dėl I priedo VII punkto „Regionų žemės ūkio ekonominės sąskaitos“ turinio ir II priede nurodytos regionų žemės ūkio ekonominių sąskaitų duomenų perdavimo programos įgyvendinimo, Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais tai valstybei narei ne ilgiau kaip dvejais metams leidžiama taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas.

2. Atitinkama valstybė narė per tris mėnesius nuo *[įrašyti šio reglamento įsigaliojimo datą]* pateikia Komisijai tinkamai pagrįstą prašymą taikyti tokią nukrypti leidžiančią nuostatą.

3. Šie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 4c straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

4c straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda Reglamentu (EB) Nr. 223/2009 įsteigtas Europos statistikos sistemos komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.“

3) I priedas iš dalies keičiamas pagal šio reglamento I priedo nuostatas.

4) II priedas iš dalies keičiamas pagal šio reglamento II priedo nuostatas.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas